

TERAPİ NOTLARI TERAPİSTİNDİR!

Hande KARAKILIÇ ÜÇER*

Öz: Bir psikiyatristin terapi notlarını yanında götürme kararı sonucunda ayrıldığı işyerindeki işveren tarafından "görevi kötüye kullanma" suçuyla suçlandığı yargı sürecinin öyküsel aktarımıdır.

Anahtar sözcükler: terapi notları, sır saklama yükümlülüğü, gizlilik ilkesi, tıbbi deontoloji, yargı süreci

Therapy Notes Belong To The Therapist!

Abstract: This is the narrative of the judicial process that a psychiatrist has undergone after having been accused by her ex-employer of "professional misconduct" following her decision to take her therapy notes with her.

Keywords: therapy notes, obligation of confidentiality, principle of privacy, medical deontology, judicial process

"Gerek sanatımın icrası sırasında, gerek sanatımın dışında, insanlarla münasebette iken etrafımda olup bitenleri, görüp işittiklerimi bir sır olarak saklayacağım ve kimseye açmayacağım."
Hipokrat Yemininden Alıntı.

2019 Kışı, Ankara

Muayenehanemde odama yeni buyur ettiğim hastamla karşılıklı oturuyoruz. Kendisine bilgilendirmede bulunuyorum. "Bu odada bahsi geçen her şey bu odada kalır, seans içerisinde tutacağım notlarım da öyle. Terapist notlarıdır bunlar, benim bellek notlarım gibi görebilirsiniz; süreci izlememi, geriye dönüp ayrıntıları hatırlamamı kolaylaştıran notlardır." Hastam dikkatle dinliyor ve herhangi bir yorum yapmıyor. "Bu notlar herhangi bir üçüncü şahıs veya kurumla paylaşılmaz, bütünüyle bana aittir, benim korumam ve sorumluluğum altındadır." diye ilave ediyorum. Hastam "Biliyorum" diyerek araya giriyor. "Davanızdan haberdarım. İnternette isminizi girince hemen çıkıyor. Psikiyatrist olarak sizi seçme nedenim oldu bu dava. Ne oldu sonucunu? Kazanmışınızdır elbet?"¹

Kazandım elbet.

Bu yazı bu davanın hikâyesidir.

2013 Sonbaharı, Ankara

Özel bir psikiyatri ve psikoterapi kliniğindeki odamdayım. Şaşkın, üzgün ve karışığım. Klinik sahibi, benimle konuşmadan, emrivaki bir şekilde seanslarım süresini değiştirmiş, 45 dakikadan 30 dakikaya indirmiş. Sabah gelince sekreterden randevu saatlerimin

değiştiğini öğreniyorum. Bir yandan hastalara konsantre olmaya çalışırken, diğer yandan zihnimde karman çorman düşünceler geçit yapıyor. "Niye, nasıl getirildi bu uygulama? Niye muhatap alınmadım, neden fikrim sorulmadı, rızam alınmadı? Mesaiye daha fazla hasta sıkıştırmak için mi yapıldı, peki ya nitelik ne olacak? Ne yapmalıyım? Ne yapabilirim? Doğru tutum ne olur?"

Bu ruh hâliyle boğuşurken, o günkü hastalarımın biri seansa hışımla dalıyor. Hem seansının kısaltılmış olmasına, hem kendisine haber verilmemiş olmasına tepkili, benden açıklama talep ediyor. Mahcup bir şekilde anlatmaya çalışıyorum, özür diliyorum. Benim de bu düzenlemeyi kendisi gibi ancak yeni öğrendiğimi söylediğimde, öfkesi Klinik idaresine yöneliyor. Hastam avukat bir kadın. Hukuk ve etikten, hasta haklarının ihlal edildiğinden bahsediyor. Bu düzenlemenin sadece beni değil, esas kendisi gibi hastaları mağdur ettiğini söylüyor. Dinliyorum. Nihayet seans sonunda, hasta hakkının ihlali nedeniyle Klinikten şikayetçi olmak isteyebileceğini, onun için bir tutanak tutmak istediğini söylüyor. Ve tutanağı tutuyor.²

Bu hastamın o gün kötü etkilenmesi beni üzdü, ancak söylemleri beni netleştirdi. Haklıydı, esas hakkı

*Psikiyatri Uzmanı (ORCID No: 0000-0003-2338-8936)

Geliş Tarihi / Received : 19.02.2019

Kabul Tarihi / Accepted : 26.02.2019

ihlal edilen hastalardı. Buna izin vermemeye, işe girerken ısrarla sözleşme maddesi olarak koydurtmuş olduğum "45 dakika"dan taviz vermemeye karar verdim. Hastamın tutanak tutması benim için beklenmedikti ve bu hareketi bana benim de hukuk yoluyla bir mücadele kapımın olabileceğini hatırlattı. Uygulamasından geri dönmesi için Klinik sahibine noter aracılı bir ihtar gönderdim. Bekledim. Günler geçti, resmi ya da gayri resmi ihtarına hiçbir yanıt verilmeyince, ikinci bir ihtarla sözleşme ihlaline dayalı iş akdinin feshini bildirdim. Özel eşyalarımı, terapi notlarımı yanıma aldım, iş arkadaşlarımla ve dalaştım ve o işyerinden ayrıldım.

Artık işsizdim ancak içim rahattı. Kendi mesleki doğrum uyarınca benim için bu sayfa orada kapanmıştı.

2013 Sonbaharı, yaklaşık bir ay sonra, Ankara

Çankaya Polis Merkezinde Klinik sahibi tarafından verilen ifade tutanağından:

"Şüpheli işyerimizden ayrılırken yanında bakmış olduğu hastalara ait (713) hasta dosyasını izinsiz ve bilgimiz dışında alarak işyerini terk etmiştir [...] İşyerimizden izinsiz olarak hasta dosyalarını alan, hizmet nedeniyle görevi kötüye kullanan, kendisine ait olmayan özel ve gizli hasta dosyalarını çalan ve özel hayatın gizliliğini ihlal eden şüpheli Hande Karakılıç isimli şahıstan davacı ve şikayetçiyim."

Bir ay sonra, belli olmuştu ki, Klinik için sayfa kapanmamıştı.

Bu suçlamalarla ilgili görüş bildirmek üzere bilirkişi olarak – ruh sağlığı alanıyla ilgisiz bir şekilde - bir Adli Tabip tayin edildi. Savcılığa ulaşan bilirkişi raporunda Adli Tabip, "dosyaları görev ve hizmet vesilesiyle gizlice çalmaktan, güveni kötüye kullanmaktan, şirkete ait dosyaları kendisine ve başkalarına haksız menfaat sağlamak saikiyle çalarak, dolandırıcılık suçu" işlediğini öne sürmekle kalmayıp, ayrıca "tıbbi etik ilkelere ve deontoloji kurallarına aykırı hareket ettiğini" de beyan etti.

İşten ayrılmama böyle bir misilleme tabii ki öngörmediğim bir şey değildi, ancak bu suçlamalar bana göre o kadar açık bir şekilde gerçek dışıydı ki, ilk etapta savcının bunları ciddiye alacağına hiç ihtimal vermedim. Bu nedenle savcı "güveni kötüye kullanma" suçuyla davanın açılması yönünde karar verince, benim de, ailemin de tepkimiz şaşakalmak oldu. Özellikle annem; Ankara Hukuk Fakültesi mezunu

bir emekli hâkim ve avukat olarak olanlara inanamıyordu. Bir yandan kızının düşürüldüğü duruma kızıyor, bir yandan da hukuk sistemine olan güveninin sarsılmamasına çabalıyordu.

Bu sürecin en zor kısmı neresiydi diye soran olursa, burasıydı, yani en başı. Kırk yıl düşünsem, kendimle ilintilendiremeyeceğim, "hırsızlık", "dolandırıcılık" gibi yüz kızartıcı eylemlerle bağlantılandırılmış olmam; bunlarla yargılanacak olmamın anlamsızlığı; terapi notlarımı alarak deontolojik bir zorunluluğu yerine getirmişken, tıbbi deontolojiyi çiğnedim diye itham edilmem!

Klinik sahibi yargıyla yetinmeyip, beni kendi meslek örgütüme de şikâyet etti. Ancak bunun neticesinde 2014 yılında Ankara Tabip Odası Onur Kurulu'ndan çıkan "mesleki kusuru yoktur" kararı beni çok iyi hissettirmenin yanı sıra dava dosyamda da önemli bir belge olarak yerini aldı.

Sonrasında bu dava süreci beni giderek daha az yordu, çünkü davamı omuzlayan, beni yokuş yukarı taşıyan kurumlar ve insanlar oldu etrafımda. Bu dava vesilesiyle edindiğim önemli bir kazanımım iki insan oldu: memleketin mevcut hukuk sistemi içerisinde, şükür ki çok da iyi hukukçular var. Av. Ziyet Özçelik ve Av. Tülay Ekici. O çok iyi hukukçulardan ikisi bana denk geldi. Şanslıyım. Kendilerine bu metin içerisinde de şükranlarımı sunmak istiyorum.

Başından sonuna davamı yürüten ve sonuçta kazanmamı sağlayan bu iki hukukçuma meslek örgütüm Türkiye Psikiyatri Derneği aracılığıyla ulaştım. Türkiye Psikiyatri Derneği ve Türk Tabipleri Birliği en başından itibaren davayı destekleyen kuruluşlar oldular. Ardından, ruh sağlığı alanında çalışan dernekler sürece dâhil oldular: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği ve Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği, Türk Psikologlar Derneği, Çocuk ve Gençlik Psikiyatrisi Derneği. Terapi notları ve gizlilik ilkesiyle ilintili resmi görüşlerini dava dosyama eklemenin yanı sıra, sosyal medyada davamı duyurdular. Meslektaşlarım ve dostlarım duruşma günümde yanımda durdular. Meslektaş arkadaşlarım davamda tanıklık ettiler.

Medya kuruluşları davamı haber yaptılar.

2014 Baharı, Manşetler

Bianet - "Hipokrat Yeminine Uydun, Suçlusun!" (Erbaş, 2014)

Hürriyet - "Terapi Notları Davalık oldu!" (Özel, 2014).

Taraf - "Psikoterapi Notlarını Sakladığı Gerekçesiyle Terapist Dava Açıldı!" (Gedik, 2014).

Kendim de sosyal medya ağlarımda aktif olarak paylaşımda bulundum. Sadece yurtiçinden değil, yabancı meslektaşlarımdan da destek mesajları aldım. Çevremde yer alan insan sayısı arttıkça, daha çok insan bilgi sahibi olup bana hak verdikçe, benim hissiyatım da yüzüne kara çalınmış bir insanın utancından, anlamlı bir dava sahibinin gururuna evrildi. Boynum bükülmedi, sırtım dikleşti.

Çünkü haklılığım kalabalıklaştı, ortak bir slogan oluştu: "Terapi notları terapistindir!"

Evet, terapi notları terapistindir çünkü Hipokrat'ın yemininde belirttiği üzere, bir hekimin, hele ki bir psikiyatristin birincil yükümlülüğü sır saklamaktır. Ayrıca terapistlik yapan, tıp dışı ruh sağlığı profesyonellerinin de yükümlülüğü aynıdır.

Türkiye Psikiyatri Derneği'nin en son 2002 yılında gözden geçirip çerçevesini çizdiği Ruh Hekimliği (Psikiyatri) Meslek Etiği Kuralları içerisinde "Sır Saklama Yükümlülüğü" Madde 6'da şöyle tariflenmektedir: "Herhangi bir psikiyatrik muayene ve sağaltım altındaki kişiyle ilgili bütün bilgiler hasta-hekim ilkele-ri çerçevesinde saklı tutulmalıdır. Bu bilgi yalnızca hastanın ruh sağlığını korumak ve geliştirmek amacı ile ve hastanın oluru alınarak gerektiğinde ve hastanın yararı için gereken ölçüde aile ile paylaşılabilir ya da başka uzman hekimlerle danışma amacı ile kullanılabilir. Ruh hekimleri, kişisel haklar, tedavi hakkı, yanlış mesleki uygulamalar vb. durumlarla ilgili olarak hastasının yararı söz konusu olmadıkça, kendi siyasal, yönetsel, medyatik ya da maddi çıkarları, akademik, mesleki veya kişisel yararları doğrultusunda hastasıyla ilgili bilgileri açıklamamalıdır." (Türkiye Psikiyatri Derneği'nin Ruh Hekimliği- Psikiyatri- Meslek Etiği Kuralları, 2002).

Her ruh sağlığı profesyoneli seans içerisinde not tutmaz. Not tutmak zorunda değildir, çünkü bu mesleki, idari ya da yasal bir zorunluluk değildir. Not tutmayı seçerse de, bu terapi notu kapsamındadır. Hasta dosyalarının durumu ise farklıdır. Bunlar sağlık kuruluşunun sorumluluğunda ve içlerinde belirlenmiş konularda kayıtlar içeren evraklardır. Hasta dosyalarının içeriği terapi notlarını kapsamaz. Hatta terapi notlarının hasta dosyalarından ayrı olarak muhafaza edilmesi gerekir.

Terapi notları; terapist tarafından, terapi esnasında kişisel bir tercih olarak, hastaların terapi seyrini daha kolay takip edebilmek ve onlarla ilgili görüşme bilgilerini daha kolay hatırlayabilmek için tutulan notlardır. Terapi notları; hastanın çocukluk dönemi, cinsel yaşamı, travmatik yaşantıları gibi hastanın özel hayatının merkezinde olan hassas konuların yanı sıra; terapistin hastanın süreciyle ilgili tasarımlarını, varsayımlarını da kapsar. Ayrıca terapist terapi notlarında kendine dair, örneğin seans içerisindeki duygu ve düşüncelerine dair de notlar düşebilir. Bu özellikleri nedeniyle, bu notlar terapistlerin sır saklama yükümlülükleri gereği üçüncü şahıslarla paylaşamayacakları ve başka birine teslim edemeyecekleri özel notlardır. Terapistin zihninden geçenleri olduğu gibi aktardığı bir alan teşkil ettiği için, hastanın kendisiyle bile paylaşılmaması gereken notlardır.

Hasta bilgilerini saklamak hekimin bir sır saklama yükümlülüğüdür ve yasal çerçeveden değerlendirildiğinde, bu yükümlülük, özel hayatın gizliliğini güvence altına alan Anayasa'nın 20. Maddesi'yle bağlantılıdır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982). Anayasa'nın bu maddesinde "Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir" denirken; Tıbbi Deontoloji Tüzüğü'nün 4. Maddesinin ilk fıkrasında da "Tabip ve dış tabibi, meslek ve sanatının icrası nedeniyle muttali olduğu sırları, kanuni mecburiyet olmadıkça, ifşa edemez." denilmektedir (Tıbbi Deontoloji Tüzüğü, 1960). Hasta Hakları Yönetmeliği'nin "Bilgilerin Gizli Tutulması" başlıklı 23. Maddesi "Sağlık hizmetinin verilmesi sebebiyle edinilen bilgiler, kanun ile müsaade edilen haller dışında, hiçbir şekilde açıklanamaz." cümlesiyle başlar ve devamında "hukuki ve ahlaki yönden geçerli ve haklı bir sebebe dayanmaksızın hastaya zarar verme ihtimali bulunan bilginin ifşa edilmesi, personelin ve diğer kimselerin hukuki ve cezai sorumluluğunu da gerektirmektedir." denmektedir (Hasta Hakları Yönetmeliği, 1998). Ayrıca terapistin sır saklama zorunluluğu konusunda uluslararası konsensüs vardır. Nitekim, Amsterdam Bildirgesi olarak anılan Avrupa Hasta Haklarını Geliştirme Bildirgesi'nde "Mahremiyet ve Özel Hayat" başlığı altında yer alan 4.2 Maddesi de: "Hastaya ait bilgiler, yalnızca hastanın açık izni veya mahkemenin kesin isteği üzerine açıklanabilir" der. Aynı Bildirge'nin 4.6 Maddesi ise; "Hastanın tanı, tedavi ve bakımı için gerekli olmadıkça ve ek olarak hasta izin vermedikçe hastanın özel ve aile hayatına girilemez." diye belirtir (Amsterdam Bildirgesi - Avrupa Hasta Haklarının Geliştirilmesi Bildirgesi, 1994). Benzer şekilde, Dünya Tabipler Birliği'nin

Hasta Hakları Bildirgesi'nde "Gizlilik Hakkı" başlığı altında, "hastanın sağlık durumu, tıbbi durumu, tanısı, prognozu ve tedavisi, kişiye özel diğer tüm bilgileri ölümünden sonra bile gizli tutulmalıdır." denmektedir (**Dünya Tabipler Birliği'nin Hasta Hakları Bildirgesi, 2005**).

En başta da belirttiğim üzere, bu hikâye bu davadan aklanmamla sona erdi. Bunu ifade ederken "elbet kazandım" dememin nedeni kişisel bir gururdan ziyade, bu davanın konusunun Hipokrat çağından beri süregelen evrensel etik değerlerin merkezinde duruyor olması ve bu değerleri çiğneyecek aksi bir karara varılmasını tahayyül edemememdir.

2 Aralık 2014 tarihinde Ankara 13. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından beraatime karar verildi. Yargıtay temyiz süreci devam etmektedir. Umuyorum ki benim maruz kaldığım bu suçlama ve takip eden dava süreci; terapi notlarının önemine dikkat çeken ve bunu gündeme taşıyan durumlardan biri olmuş olsun.

Beraatimden dört yıl sonra, "Ruh sağlığı hizmeti veren meslek mensubunun tıbbi ve/veya psikolojik müdahale sırasındaki özel kayıtları (psikoterapi gibi bir uygulamada tutulan ve uzmanın kendisine ait bilgileri de içeren görüşme notları)" şeklinde bir terapi notu tanımı; 27.7.2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan Ruh Sağlığı Kanunu Teklifi metninde, Madde 3'te "Kişisel Ruh Sağlığı Bilgileri" tanımını içerisinde yer aldı (**Ruh Sağlığı Kanunu Teklifi, 2018**). Bu gelişme, hasta haklarının ve ruh sağlığı meslek etiğinin kanunlar tarafından güvence altına alınması yönünde umut verici bir adımdır ve bu tarz adımların çoğalması biz hekimlerin sürekli çabasını gerektirecektir.

Dipnotlar

1. Bu metinde aktarılan hasta görüşmesi yazarın terapi notlarını koruduğu için bir dava süreci yaşadığını öğrenip ona başvuran birden fazla sayıda danışanla diyaloglarından türetilmiş hayali bir örnektir.

2. Bu metinde aktarılan avukat olan hastayla gerçekleşen görüşme ve tutanak içeriği dava sürecinde hastanın kendisinin paylaştığı ve paylaşılmasına izin verdiği açık bilgi mahiyetindedir.

Kaynaklar

Amsterdam Bildirgesi – Avrupa Hasta Haklarının Geliştirilmesi Bildirgesi (1994) Sağlık Bakanlığı web sayfası. Erişim Tarihi 7 Şubat 2019. <https://sbu.saglik.gov.tr/hastahaklari/amsterdam.htm>.

Dünya Tabipler Birliği Hasta Hakları Bildirgesi (2005) İnsan Hakları Ortak Platformu web sayfası. Erişim Tarihi 10 Şubat

2019. <http://insanhaklarisavunuculari.org/dokumantasyon/files/original/ff9d7dbcf03c9a55c7586711fa6ce1b3.pdf>.

Erbaş, Ö. (2014) Hipokrat Yeminine Uydun, Suçlusun! *Bianet web sayfası* 22.5.2014 tarihli haber. Erişim Tarihi 25.1.2019. <https://m.bianet.org/bianet/saglik/155871-hipokrat-yeminine-uydun-suclusun>.

Gedik, D (2014) Psikoterapi notlarını sakladığı gerekçesiyle psikiyatriste dava açıldı! *Taraf web sayfası* 21.5.2014 tarihli haber. Erişim Tarihi 25.1.2019. <https://www.medimagazin.com.tr/hekim/hukuk-etik/tr-psikoterapi-notlarini-sakladigi-gerekcesiyile-psikiyatriste-dava-acildi-2-17-58739.html>.

Hasta hakları yönetmeliği (1998) Resmi gazete web sayfası. Erişim Tarihi 7 Şubat 2019. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.4847&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=hasta%20haklari>.

Özel, B. (2014) Terapi Notları Davalık Oldu. *Hürriyet web sayfası* 22.5.2014 tarihli haber. Erişim Tarihi 25.1.2019. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/terapi-notlari-davalik-oldu-26464824>.

Ruh Sağlığı Kanunu Teklifi (2018) Türkiye Büyük Millet Meclisi web sayfası. Erişim Tarihi 6 Şubat 2019. <https://www.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0858.pdf>.

Tıbbi Deontoloji Tüzüğü (1960) Resmi gazete web sayfasında. Erişim Tarihi 7 Şubat 2019. <http://www.resmigazete.gov.tr/arxiv/10436.pdf>.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982) Türkiye Büyük Millet Meclisi web sayfası. Erişim Tarihi 7 Şubat 2019. https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf.

Türkiye Psikiyatri Derneğinin Ruh Hekimliği (Psikiyatri) Meslek Etiği Kuralları (2002) Türkiye Psikiyatri Derneğinin sayfasından. Erişim Tarihi 7 Şubat 2019. <http://www.psikiyatri.org.tr/tpd-kutuphanesi/belge/311>.